

Noget, og jeg maa saaledes i høieste Grad forvare mig imod, at der i denne Bevilling skulde ligge en Forpligtelse for Cultusministeren, til at udrette Noget, thi saa maatte der bevilges en langt større Sum, men dertil savnes alle de Anviisninger, Forfkrifter og Regler, som skulde følge med Bevillingen. Det vil være overmaade vanskeligt for Cultusministeren at bestemme, efter hvilke Betingelser denne, til Formaalet saa ringe Sum — thi komme vi til Sagen selv, saa maa der forlanges mange Gange mere — skulde kunne fordeles paa en saadan Maade, at den kom til Nytte (Grundtvig: Ja, det bliver Ministerens Sag!), forat den ikke siden skal indeholde noget Afkræfende fra at gaae ind paa Sagen, og for at man ikke skal opvække Forhaabninger og fremkalde Bestræbelser, som ikke siden kunne faae nogen varig Understøttelse, og hvorved der kun frembringes Forlegheder for enkelte Personer. Disse Vanskeligheder vilde være saa store, og det vil være saa nødvendigt for Ministeren at afvente, indtil der kan være en vis Concurrente imellem de Stoler af denne Art — man taler jo endog om, at der neppe nu bestaaer saadanne Stoler — at der endog vilde være Vanskeligheder, for at komme til en virkelig Anvendelse af Summen i det kommende Aar. Naar det er sagt, at der dog endelig maatte gjøres en Begyndelse, saa kan jo dertil svares: ja, men denne Begyndelse maa virkelig være saaledes, at man deri seer den Vej, ad hvilken der vil gaaes, og at man antyder, af hvilken Character og Bestaenhed Værket skal være, og jeg troer ikke, at der er udtrykt noget Synderligt ved at en saadan Bevilling af en, i Forhold til det store Diemed saa ringe Sum, voteres med en saa aldeles ubestemt Begrændsning. Det gjør mig ondt at sige, at jeg er bange for, at man ved at votere Summen, ikke kommer synderligt videre end til en Demonstration, som man kalder det (Hør!); den, troer jeg, behøves ikke, og jeg tør sige,

at Sagen næsten er for god og for værdifuld til at modtage den. Forresten kan jeg, saaledes som Sagen stiller sig for mig, naar jeg bestemt har udtalt, at jeg ikke kunde ansee mig med Bevillingen at modtage en Forpligtelse, for hvilken jeg ikke har nogen Regel og Anviisning, ved Bevillingen forholde mig aldeles passiv; ja, laae der i at forholde sig passiv, at man ikke ønskede Almueundervisningen fremmet over dens nuværende Standpunkt, saa skulde jeg vistnok ikke forholde mig passiv, men jeg troer, at man baade kan have Ønsket om Almueundervisningens Fremme og arbejde derpaa, uden at man er meget tilbøielig til at gaae ind paa dette Forslag. (Hør!).

Wegener: Jeg troer vissest ikke, at dette Forslag paa nogen Maade kan ansees som en Demonstration, allermindst imod den høitærede Cultusminister; (Hør!) idetmindste har det været meget langt fra mig at tænke noget Saadant, og, som jeg troer, ogsaa fra alle de andre medunderstrevne Herrer (Flere Stemmer: Ja!). Det er blot for at gjøre Noget for nuværende Dieblif, for at afhjælpe den Trang, som er tilstede i Bondestanden, til at faae en bedre og fuldstændigere Undervisning ogsaa udover Confirmationsalderen, og for at komme den Lyst og Nedebonhed imøde, som er i Bondestanden til selv at virke noget i samme Retning, at vi have tilladt os at stille dette Forslag, og fordre af Rigsdagen den lille Bevilling. Dersom der var stiftet Udset til, at Almueskolevæsenet kunde blive ordnet meget snart, saa skulde jeg slet ikke have tilladt mig at understøtte nuværende Forslag, men efter min Anskuelse er der endnu i nogen Tid ikke nogen Udset dertil: Betingelserne herfor ere for det Første at skaffe Midler tilveie, og for det Andet at skaffe Lærkræfter tilveie, men ingen af Delene er det let strax at skaffe tilstede, for ikke at sige, at det er umuligt (Hør!).